

แผ่นดินไหว

ระดับน้ำไหว...

อาทิตย์ นิ่มนวล
 วิชา: วิทยาศาสตร์ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1) ปี 2564

อภิศัย นิ่มนวล
สำนักพิมพ์ภาสาและวัฒนธรรม ส.ส.ท.

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่เกิดแผ่นดินไหว (地震 jishin) บ่อยครั้งอย่างที่เราทราบกันดีนะครับ

เหตุผลก็คือ ที่ตั้งของประเทศญี่ปุ่นนี้มีรอยต่อของแผ่นเปลือกโลกอยู่เป็นจำนวนมาก และโดยหลักการของแผ่นดินไหวก็เกิดมาจากการเคลื่อนที่ของแผ่นเปลือกโลก ทำให้เกิดรอยแยก รอยต่อ แรงสั่นสะเทือนต่างๆ จึงไม่แปลกที่ประเทศญี่ปุ่นจะเป็นเอกอูด้านการเผชิญกับภัยธรรมชาติในรูปแบบนี้ จะว่าไป บ้านเราเกิดแผ่นดินไหวอยู่บ้าง กรูบกริบ แต่ไม่ได้หนักเท่าประเทศญี่ปุ่น และเจ้าแผ่นดินไหวนี้เองนับว่าเป็นภัยธรรมชาติที่รังอันดับต้นๆ ด้านพลังงานทำลายล้างเหนือภัยธรรมชาติอื่นๆ ด้วยนะ เอาจริงๆ มันน่ากลัวมากนะครับ ภัยธรรมชาติอื่นๆ เรายังพอจะประเมินสถานการณ์หรือมีเวลาให้เตรียมตัวได้ทัน

ทว่าที่บ้าง ไม่ถึงกับนี้ก็จะไหวก็ไหวเลยแบบแผ่นดินไหว แล้วของที่ญี่ปุ่นนี้ไม่ได้ไหวแบบเครื่องเล่นในสวนสนุกด้วยนะ ไหวแบบโยกโยกแบบยืนไม่อยู่คะคน บ้านทั้งหลายคือโยกสุด ไม่ใช่เล่นๆ เด้อ

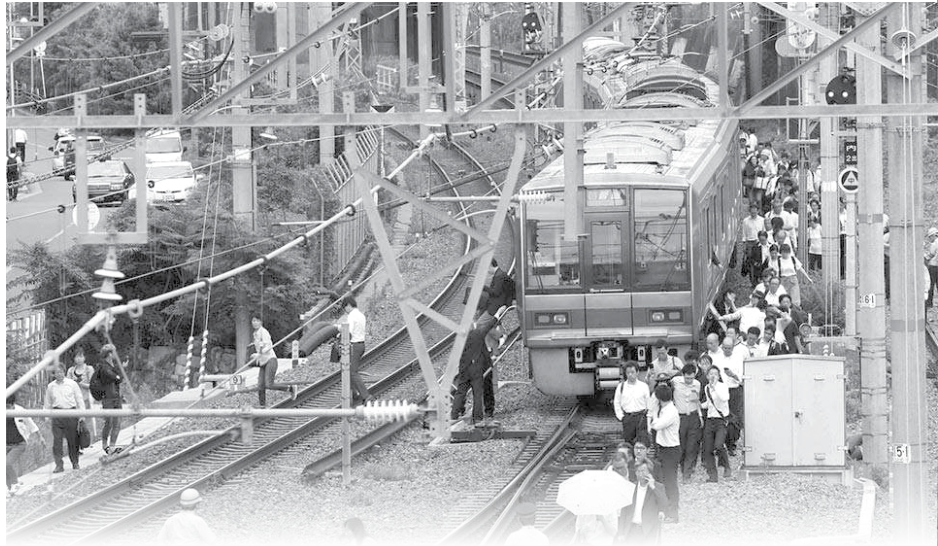
ครั้งหนึ่งที่ได้ไปเที่ยวญี่ปุ่นแถวๆ โตเกียวก็เคยเจอแผ่นดินไหว กับตัวเองเหมือนกันนะครับ จะบอกว่าในชีวิตนี้ไม่เคยจะได้สัมผัสประสบการณ์อะไรแบบนี้ เคยแต่ได้ยินในข่าวว่าแผ่นดินไหวๆ แต่ก็ไม่เคยรับรู้ว่ามันรุนแรงขนาดไหน อากาศมันร้ายกาจมากหรือเปล่า

ตอนนั้นจำได้ว่า เราพักอยู่ในโรงแรมสูงไม่ไกลจากสนามบินนาริตะ
นี่ก็กำลังอาบน้ำอย่างสบายใจ สักพักเริ่มรู้สึกว่ทำไมตัวเอียงๆ ทรงตัว
ไม่อยู่ อาการคล้ายน้ำในหูไม่เท่ากัน จะล้มๆ ให้ได้ เป็นอยู่แบบนั้นจน
อาบน้ำเสร็จก็ออกมาถามเพื่อนอีกคนที่พักด้วยกัน เพื่อนบอกว่าแผ่น
ดินไหว ออกข่าวทีวีด้วยเมื่อกั...แค่นั้นเองนะครีบ ทำเอาเราขาบซึ่งถึง
พลังของธรรมชาติขึ้นมาเลย นี่แค่ปะๆ นะ แล้วคิดสภาพเวลามัน 5
6 7 ริคเตอร์ มันจะขนาดไหน

บ้านเรากับประเทศญี่ปุ่นมีความเชื่อเกี่ยวกับแผ่นดินไหวที่เหมือนกันอยู่เรื่องหนึ่งคือ “ปลา” บ้านเราเชื่อกันว่า แผ่นดินไหวเกิดจากการพลิกตัวของปลาอานนท์ที่อยู่ใต้พื้นพิภพ ทำหน้าที่แบกโลกไว้ พอนางเมื่อย นางก็จะพลิกตัว ถ้าพลิกตัวเบาๆ แผ่นดินก็จะไหวเบา แต่ถ้าเมื่อยมาก พลิกตัวแรง แผ่นดินไหวก็จะมีอาณูภาพรุนแรงมากตามไปด้วย และมันจบแค่นั้นครับ... ส่วนที่ประเทศญี่ปุ่นเชื่อกันว่า อาการดินพลาอย่างผิดปกติของปลาคูเป็นสัญญาณเตือนว่าจะเกิดแผ่นดินไหว (หลายคนมองว่า สัตว์หลายๆ ชนิดก็มักจะมีอาการผิดปกติให้เห็นช่วงก่อนที่จะเกิดภัยธรรมชาติต่างๆ เหมือนกัน เช่น มดหนีน้ำขึ้นต้นไม้ นกบินกลับรังกันแบบอลม่าน เป็นต้น) เป็นตำนานที่เล่าขานกันมาจนทุกวันนี้ แต่บ้านเราไม่จบแค่นั้นครับ มีการทดลองเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของปลาคูกับแผ่นดินไหวอย่างจริงจังนับ 10 ปี โดยติดตั้งระบบตรวจสอบอาการผิดปกติของปลาคูตลอด 24 ชั่วโมง ผลการวิจัยพบว่า ในช่วงเวลาดังกล่าวเกิดแผ่นดินไหวหลายต่อหลายครั้ง และมีหลายสิบครั้งที่ปลาคูแสดงอาการผิดปกติล่วงหน้าก่อนที่จะเกิดแผ่นดินไหวจริงๆ ราว 10 วัน หลักการทางวิทยาศาสตร์บอกว่า ปลาคูเป็นสัตว์ที่ไวต่อกระแสไฟฟ้า และแรงสั่นสะเทือน จึงมีความเป็นไปได้ที่จะรับรู้ถึงการเกิดแผ่นดินไหวก่อนที่จะมีมนุษย์จะรู้สึกนั่นเอง แต่ถึงกระนั้นก็ไม่สามารถฟันธงได้ 100% ว่าปลาคูตื่นแล้วจะเกิดแผ่นดินไหวแน่ครับ ปัจจัยอื่นที่ทำให้ปลาคูตื่นก็มี...

สิ่งหนึ่งที่เราต้องทำความเข้าใจกันก่อนก็คือว่า แผ่นดินไหวไม่ได้ทำให้คนตายนะ แต่คนที่เสียชีวิตจากเหตุแผ่นดินไหวมักเสียชีวิตจากผลสืบเนื่องจากเหตุแผ่นดินไหวมากกว่า เช่น หลังคาบ้านถล่มมาทับ ตู้หนังสือล้มทับ แผ่นดินแยกหรือยุบจนรถตกลงไปข้างล่าง ฯลฯ ประเทศญี่ปุ่นจึงพยายามคิดค้นมาตรการป้องกันแผ่นดินไหวไว้หลายวิธี ปลุกฝังกันตั้งแต่ยังเด็กยังเล็กกันเลยทีเดียว ไม่ว่าจะเป็นคำแนะนำว่าแผ่นดินจะไหวเมื่อไร สร้างตึกอาคารให้สามารถรับแรงสั่นสะเทือนจากแผ่นดินไหวได้ในระดับหนึ่ง ฝึกซ้อมการอพยพเมื่อเกิดแผ่นดินไหวอย่างสม่ำเสมอ และเตรียมถุงยังชีพ (避難袋 hinanbukuro) ที่ต้องมีไว้ทุกบ้านยามฉุกเฉิน คือจะเป็นถุงหรือกระเป๋าใบเล็กๆ ที่มีช่องใช้จำเป็นบรรจุไว้ และเหนือสิ่งอื่นใด มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวเมื่อเกิดแผ่นดินไหวด้วยครับ จริงๆ เรื่องนี้สำคัญมากๆ เพราะแผ่นดินไหวไม่ได้มาเล่นๆ มาที่คือถนนพัง บ้านพัง แล้วคือพังแบบพังเลย ไม่ใช่ค่อยๆ พังด้วยจะ ถ้ามาเกิดกับบ้านเรานี้คงทำตัวกันไม่ถูก (คล้ายๆ กับเวลาไฟไหม้อาคาร...) ได้แต่หวังสิ่งศักดิ์สิทธิ์ขอให้หยุดไหวซะทีเถอะ เจ้าประคุณเอ๋ย! ซึ่งมันไม่ได้ช่วยไฉน อย่างที่บอกไป แผ่นดินไหวไม่ได้มาเรา แต่หลังคาบ้านฆ่าเราได้เค้อ ฉะนั้น เมื่อเกิดแผ่นดินไหว ในเบื้องต้นเราควรจะทำ 1. ปิดแก๊ส

เพราะผลที่จะตามมาคือไฟมันจะไหม้มันเอง 2. อย่าเพิ่งรีบตีโพยตีพายตกอกตกใจ เปิดประตูแผ่นออกไปในที่ที่ เพราะข้างนอกอาจจะมีการไฟหรือเราอยู่ก็ได้ เช่น ต้นไม้โค่น กระแสร่วงลงมาจากไหนก็ไม่รู้ ปรากฏว่าตายอยู่หน้าบ้านนั่นเลย 3. หากที่กำบัง ใต้โต๊ะ ใต้โต๊ะมุดไปใต้โต๊ะ เวลาอะไรร่วงลงมาจากด้านบน อย่างน้อยจะได้มีโต๊ะบังไว้ ไม่ทับเราตรงๆ และ 4. แจ้งประตูดหรือหน้าต่างไว้บ้าง เอาไว้เป็นทางออกเวลาแผ่นดินไหวสงบแล้ว ไม่งั้นอาจจะโดนขังไว้ในบ้านได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น “สติ” เท่านั้นที่ทำให้เราปลอดภัยครับ

TPA news

เกร็ดรูปภาพ

<http://news.ltn.com.tw/news/world/breakingnews/1667426>

<https://www.yicai.com/news/5432616.html>

<http://www.orgs.one/show/140373>

Small Tips

ประเทศญี่ปุ่นอยู่ในแนวของ วงแหวนไฟ หรือ Ring of Fire เป๊ะเลย ลักษณะเป็นแนวเส้นรูปเกือกม้า วางตัวไปตามร่องสมุทร แนวภูเขาไฟ และบริเวณขอบแผ่นเปลือกโลก จึงเป็นเหตุให้เกิดแผ่นดินไหวบ่อยครั้งเวอร์ๆ และถ้าแผ่นดินไหวเกิดในทะเลหรือมหาสมุทรจะกลายร่างเป็น คลื่นยักษ์หรือสึนามิ (津波) ความรุนแรงก็อย่างที่เรารู้กันดี สึนามิที่รุนแรงมากๆ อาจมีความสูงถึง 60 เมตรเลยทีเดียว สามารถกวาดบ้านเรือนให้พังพินาศได้ในพริบตา และที่เลิ่กไปกว่านั้นคืออาจจะเกิดน้ำท่วม และภูเขาไฟระเบิดตามมาด้วย